

"Θεσμική αμεριμνησία και πολιτικές αντιστάσεις: το εύφορο έδαφος του ρατσιστικού εγκλήματος".

Ευχαριστώ την Αντιγόνη και τον φίλο Νάσο Θεοδωρίδη για την πρόσκληση και ζητώ συγγνώμη που δεν μπορώ να είμαι μαζί σας αλλά ελπίζω να λάβω μέρος στη συζήτηση που ίσως ακολουθήσει.

Η συζήτηση γίνεται σε σημαντική συγκυρία σε σχέση με το θέμα που συζητάμε, συγκυρία που μπορεί να δημιουργήσει στρεβλές εντυπώσεις για το πού βρισκόμαστε σήμερα. Καίρια σημεία της συγκυρίας θεωρώ κατά πρώτον τις διώξεις σε βάρος μελών και ηγετικής ομάδας της ΧΑ για σειρά κακουργημάτων και με την κατηγορία περί εγκληματικής οργάνωσης. Επίσης, έχουμε έναν αντιρατσιστικό νόμο μετά από μεγάλη περίοδο δύσκολης κήσης. Έχουμε επίσης την προοπτική, αβέβαιη λόγω των πολιτικών εξελίξεων, νομοθετικής θωράκισης της προστασίας θυμάτων και ουσιωδών μαρτύρων που προς το παρόν προστατεύονται με την ΚΥΑ 30651/2014. Μιλώ για την πρόβλεψη αναστολής της απόφασης κράτησης και απέλασης των θυμάτων και ουσιωδών μαρτύρων καθώς και θέσπιση ειδικού καθεστώτος άδειας παραμονής για το διάστημα που είναι αναγκαίο για τη δίωξη και καταδίκη των δραστών. Θυμίζω πως και η υπόθεσή ήταν ένα θετικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Υπηρεσίες ελας για ρατσιστικό έγκλημα παράγουν έργο αλλά με πολλά προβλήματα που μπορούμε να συζητήσουμε στη συνέχεια

Πού βρισκόμαστε σήμερα

Οι διώξεις άργησαν θα μιλήσω εκτενώς γι αυτό

Το αντιρατσιστικό ήταν το πλαίσιο που αρθρώθηκε ο πλεον ρατσιστικός λόγος

Προστασία θυμάτων ρόλος Μπαλτάκου

"Θεσμικές αντιστάσεις και πολιτική αμεριμνησία: το εύφορο έδαφος του ρατσιστικού εγκλήματος".

Αυτός είναι ο τίτλος των σκέψεων που μοιράζομαι μαζί σας

Πώς λειτούργησαν οι 3 εξουσίες;

Νομοθετική /πολιτική εξουσία

Δείτε πώς τον καιρό που συζητιόταν το αντιρατσιστικό νομοσχέδιο παρήχθη ένα τεράστιο φορτίο ρατσιστικού λόγου – ο λόγος αυτός έκανε μια στοιχειώδη επιταγή ενός κράτους δικαίου που λειτουργεί στο ευρωπαϊκό πλαίσιο να φαντάζει ως μια ανοίκεια κατασταλτική

του λόγου και της σκέψης ξενόφερτη επιβολή. Με ανάλογο τρόπο αντιμετωπίζονται συχνά ακόμα και η νομολογία του ΕΔΔΑ ή οι εκθέσεις διεθνών οργάνων

Σε ό,τι αφορά όμως την πολιτική μας τάξη, το πρόβλημα γενικότερα ήταν και είναι η ενσωμάτωση μέρους του ξενοφοβικού οπλοστασίου στο λόγο και τα έργα της. Όλο και περισσότερα προβλήματα αντιμετωπίζονται ως ζητήματα αστυνομικής και όχι κοινωνικής ασφάλειας. Αυτή η αποικιοποίηση του ζωτικού χώρου της κοινωνικής πολιτικής από μια μωπική μικροδιαχείριση των συλλογικών φοβιών αποτελεί δείγμα μετατόπισης του κυρίαρχου πολιτικού λόγου σε ακροδεξιές συντεταγμένες.

Η θεώρηση αυτή βασίζεται σε μια πλάνη, ότι δηλαδή όποιος οικειοποιείται επιχειρήματα της ξενοφοβικής δεξιάς (που, για να εξηγούμαστε, δεν τα μονοπωλεί κανείς πολιτικός χώρος) θα κλέψει και την πολιτική της αποτύπωση ή τουλάχιστον θα περιορίσει τις εκλογικές του απώλειες. Μεγάλο λάθος. Στην πραγματικότητα, όσο αναπαράγεται αυτός ο λόγος τόσο δικαιώνονται οι αυθεντικοί εκφραστές του, ενώ οι μιμητές απομένουν προσωρινοί και μάλιστα ανειδίκευτοι αχθοφόροι του.

Ένα παράδειγμα από το πρόσφατο παρελθόν: τον καιρό που διακηρυσσόταν ως επίσημη πολιτική το δόγμα της μηδενικής ανοχής και η πολιτεία κυνηγούσε και διαπόμπευε τοξικοεξαρτημένες οροθετικές αφήναμε ακαταδίωκτα τα τάγματα εφόδου. Κι έπειτα αναρωτιόμαστε τι καλλιεργεί τον ρατσισμό.

Έρχομαι στην εκτελεστική εξουσία. Προνομιακός χώρος μελέτης τα σώματα ασφαλείας (όχι μόνο την ΕΛΑΣ, όσα ακολουθούν ισχύουν εν μέρει και για το Λιμενικό Σώμα) οι «υπόγειες διαδρομές» με τις ναζιστικές ομάδες και η «υπόγεια λειτουργία» ένστολων ναζιστικών θυλάκων δεν είναι τόσο υπόγειες όσο ως τώρα προβαλλόταν. Μπορούμε μάλιστα να διαγνώσουμε μια κλιμάκωση αυτών των διασυνδέσεων, η οποία επιβεβαιώθηκε με τον χειρότερο τρόπο μετά την δολοφονία Φύσσα. Οι συλλήψεις αστυνομικών για άμεση εμπλοκή σε εγκληματικές δραστηριότητες της ΧΑ αποτελούν τρανή απόδειξη πως μια σειρά φυσικών και πολιτικών προϊσταμένων της αστυνομίας επέδειξαν επί σειρά ετών αξιόμηπη αδράνεια.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης πως για να ξεκινήσουν οι έρευνες για τη ΧΑ χρειάστηκε να μετακινηθούν ή να οδηγηθούν σε παραίτηση αρκετοί αξιωματικοί της ΕΛΑΣ, η δε έρευνα να ανατεθεί στην αντιτρομοκρατική για να διασφαλιστεί στοιχειώδης στεγανότητα. Ο βουλευτής Γερμανής, σε ένα κρεσέντο αφελούς ειλικρίνειας, δήλωσε πως για συλληφθούν τα μέλη της ΧΑ χρειάστηκε να διαλυθεί η μισή ΕΛΑΣ και η μισή ΕΥΠ. Δεν αντιλαμβανόταν προφανώς πόσα πράγματα αποκάλυπτε αυτή η... αγανακτισμένη δήλωση.

Τι έλεγαν λοιπόν για πολλά χρόνια οι ενδείξεις που τώρα γίνονται αποδείξεις; Σε ένα πρώτο επίπεδο αδυναμία, αδράνεια ή ισχυρή απροθυμία διερεύνησης των ρατσιστικών επιθέσεων, ακόμα κι όταν η δράση των φασιστικών ομάδων προαναγγέλλεται και πραγματοποιείται στο φως της μέρας. Οι περιπτώσεις είναι τόσο πολλές και τεκμηριωμένες που η παράθεσή τους εδώ θα ήταν περιττή. Αρκούν οι επανειλημμένες εκθέσεις των διεθνών οργάνων που

εγκαλούν τις ελληνικές κυβερνήσεις για την ακροδεξιά εφεκτικότητα της αστυνομίας. Η ΕΛΑΣ επί πολλά έτη δεν θεωρούσε προτεραιότητα την αντιμετώπιση του ρατσιστικού εγκλήματος. Όποτε από τα πράγματα πιεζόταν να κάνει κάτι, ήταν φανερό πως αυτό αποτελούσε μια δυσάρεστη παρέκκλιση από την κανονικότητα.

Με τον ίδιο τρόπο έβλεπαν πολλοί αστυνομικοί και την σύσταση ειδικής υπηρεσίας για την αντιμετώπιση του εγκλήματος με ρατσιστικό κίνητρο. Κατά την (προχειρότατη) εκπαίδευσή τους, ορισμένοι δήλωναν χαρούμενοι στους έκπληκτους εκπαιδευτές τους πως με τη λειτουργία της υπηρεσίας θα κατόρθωναν να αποδείξουν πως οι δήθεν ρατσιστικές επιθέσεις αποτελούν προπαγάνδα των μεταναστών!

Το δεύτερο επίπεδο είναι οι στενές σχέσεις μελών της ΕΛΑΣ με ομάδες των νεοναζί. Δύσκολα μπορεί κανείς να αγνοήσει τις εικόνες (έχουν προβληθεί επανειλημμένα) της συνύπαρξης ή και αλληλοϋποστήριξης μεταξύ των ομάδων αυτών και μελών της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το τρίτο επίπεδο αφορά την εμπλοκή αστυνομικών σε πράξεις ρατσιστικής βίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Φυσικά δεν είναι εύκολη (και ενδεχομένως δεν έχει και νόημα) η διάκριση μεταξύ της ρατσιστικής και της «απλής» αστυνομικής βίας. Σε μια χώρα με παράδοση ακραίας αστυνομικής αυθαιρεσίας και ατιμωρησίας, η διάπραξη εμφανώς ρατσιστικής απόχρωσης εγκλημάτων κατά τους συνήθεις ελέγχους στο δρόμο, κατά τη σύλληψη ή την κράτηση (κλοπές, καταστροφή εγγράφων, ξυλοδαρμοί, βασανισμοί ή άλλη απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση) είναι μια μόνο όψη του συνολικού ζητήματος της αστυνομικής βίας. Όταν μάλιστα η αστυνομία καθίσταται αποφασιστικός βραχίονας για την επιβολή ενός ιδιότυπου καθεστώτος εξαίρεσης, όταν δηλαδή κύριο μέρος της αποστολής της είναι η αλυσίδα που περιλαμβάνει τον έλεγχο στον δρόμο, τις προσαγωγές μεταναστών, τις συλλήψεις και την κράτηση στα «Κέντρα Φιλοξενίας», τότε η αυθαίρετη βία εξελίσσεται σχεδόν σε δομικό στοιχείο της λειτουργίας της. Και βέβαια, η μετατροπή των αστυνομικών μονάδων σε οιονεί μονάδες εκκαθάρισης των «αστικών μολύνσεων» φέρνει όλο και πιο κοντά τα τέταρτο επίπεδο.

Αυτό το επίπεδο αφορά στην ίδια τη συμμετοχή αστυνομικών στη ΧΑ. Η τεκμηριωμένη πλέον διείσδυση των νεοναζί σε πολλά αστυνομικά τμήματα και ειδικές μονάδες δεν αποτελεί διαπίστωση απλής ιδεολογικής συγγένειας. Πρόκειται για τεκμηριωμένες –και πλέον επιβεβαιούμενες από τις έρευνες της δικαιοσύνης- καταγγελίες: αστυνομικοί αξιοποιούν τη θέση, την ισχύ και την πληροφόρησή τους για να διευκολύνουν τη δράση της ΧΑ ή να αποτρέψουν τη διαλεύκανση εγκλημάτων στα οποία εμπλέκονται μέλη της. Και βέβαια, τώρα έρχεται στο φως η συμμετοχή αστυνομικών στην ΧΑ, ακόμα και σε τάγματα εφόδου και ρατσιστικές επιθέσεις. Η κοινοβουλευτική εκπροσώπηση έχει μάλιστα προσδώσει και επίσημο χαρακτήρα στη συμμετοχή αυτή, αν λάβουμε υπόψη τα περιστατικά που οι αστυνομικοί φρουροί των βουλευτών της ΧΑ «παίρνουν νεοναζιστική δουλειά και στο σπίτι».

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας επισημαίνει με ανησυχία την αύξηση των περιστατικών όπου η αστυνομική συνδέεται με τη ρατσιστική βία. Είναι επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι αναφορές/μαρτυρίες/καταγγελίες για κάθε είδους αστυνομική αυθαιρεσία, είτε πρόκειται για αδίκημα των αστυνομικών οργάνων κατά την τέλεση των καθηκόντων τους, είτε πρόκειται για την αναπαραγωγή στερεοτυπικών αντιδράσεων κατά των θυμάτων, οι οποίες απορρέουν από προσωπικές απόψεις ή από την απουσία ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης με αποτέλεσμα να βρίσκουν χώρο ανάπτυξης άμεσα ή έμμεσα ρατσιστικές συμπεριφορές οι οποίες συνιστούν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προς τούτο, προτείνεται η τροποποίηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου με σκοπό την συγκρότηση αποτελεσματικού μηχανισμού καταγγελιών της αστυνομικής βίας και περιστατικών αυθαιρεσίας, ανεξάρτητης διερεύνησης και παρακολούθησης, σύμφωνα με τις συστάσεις των διεθνών οργανισμών. Το Δίκτυο επαναλαμβάνει εμφατικά τις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου¹ να λυθεί το ζήτημα όχι μόνον της αποτελεσματικής λειτουργίας αλλά και της ανεξαρτησίας των προβλεπόμενων από τον ν. 3938/2011 Π αλλά μη λειτουργούντων Π Γραφείων Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.

Κι έρχομαι στην δικαστική εξουσία. Με μια αρχική διαπίστωση, προφανώς αυτονόητη ιδίως σε αυτό το ακροατήριο. Η τιμωρία αφήνει στίγμα. Το ίδιο κάνει και η ατιμωρησία. Στίγμα κοινωνικό. Το ίδιο κάνουν και η ολέθρια αβελτηρία, η η μη διερεύνηση ρατσιστικού κινήτρου, απροθυμία να δούμε τα προφανή.

Γιατί στην περίπτωση της οργανωμένης, εγκληματικής ρατσιστικής βίας η δικαιοσύνη περίμενε το νεύμα της πολιτικής εξουσίας; Γιατί χρειάστηκε ο κ Δένδιας να συνδυάσει τις υποθέσεις και να τις στείλει στη δικαιοσύνη; Τι δεν ήξερε πριν η δικαιοσύνη; Και ποιος είναι αρμόδιος γι αυτό ακριβώς, να συνδέει υποθέσεις και να τις διερευνά;

Ποιος είναι ο εγγυητής των δικαιωμάτων των παθόντων; Ποιος είναι εγγυητής του δικαιώματος του συνόλου στην ασφάλεια; Η αδράνεια απέναντι στην οργανωμένη βία δεν άφησε μια κοινωνία σε πλήρη ανασφάλεια; Και μάλιστα, αυτή η αδράνεια δεν έχει οδηγήσει στο καινοφανές, στην καχυποψία απέναντι σε δήθεν πολιτικές παρεμβάσεις και σκοπιμότητες σε μια υπόθεση που κατά τα άλλα στενάζει κάτω από το βάρος των κατηγοριών και των αποδεικτικών στοιχείων; Ποιος ευθύνεται γι αυτά αν όχι η δικαιοσύνη;

Και δε μιλώ μόνο για τις σκοτεινές υποθέσεις της νύχτας, τη βία των ομάδων. Μιλώ και για τα αδικήματα που έγιναν on camera, τα αίσχη στο θέατρο χυτήριο που οδήγησαν στη ματαίωση μιας παράστασης υπό τις απειλές μαινομένων βουλευτών και οπαδών και έφεραν τη δίωξη των καλλιτεχνών!

---

¹http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/astunomia/Grafeio_Kataggelion_2010.pdf.

Το λάθος αυτό δε διορθώθηκε με τις διώξεις. Το λάθος κόστισε σε αίμα. Το λάθος είναι – βαρύ ίσως αυτό που θα πω- ένα στίγμα για τη δικαιοσύνη και μόνο η ίδια μπορεί να το θεραπέψει και να το δει με γενναίο αυτοκριτικό αναστοχασμό

Θα αναφέρω ένα ακόμα παράδειγμα διευκρινίζοντας πως σε καμιά περίπτωση δεν κρίνω τη δικαστική απόφαση. Ο κατηγορούμενος αθώωθηκε αμετάκλητα άρα κάτι τέτοιο θα ήταν άτοπο.

Εισαγγελέας δίκη Κασιδιάρη

Θα αναφερθώ σε ένα ακόμα πρόσφατο παράδειγμα. Την υπόθεση Μανωλάδας και την αρχειοθέτηση της υπόθεσης. Πρόκειται για την υπόθεση των 35 εργατών γης, που εργάζονταν υπό αδιανόητες, απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες και δέχθηκαν πυροβολισμούς από τους εργοδότες τους όταν ζήτησαν τα δεδουλευμένα τους. Σημειώνω πως ακόμα και η ομολογία σε video του κατηγορούμενου ότι θα κατέβαλε τα δεδουλευμένα στους παθόντες δεν κρίθηκε ικανό στοιχείο για να καταδικαστεί τουλάχιστον για παράνομη απασχόληση αλλοδαπών, ακόμα και όταν οι δώδεκα ριπές όπλου δεν κρίθηκαν ικανές για να στοιχειοθετήσουν το έγκλημα όχι της απόπειρας ανθρωποκτονίας αλλά ούτε καν της απόπειρας βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης. Ποιο μήνυμα στέλνεται; Αφήνω σε εσάς να το κρίνετε. Πάντως, το μήνυμα αυτό, ασχέτως προθέσεων, έχει αποδέκτη κάθε εργαζόμενο στην επικράτεια, όποια ιθαγένεια κι αν έχει, όποια θέση κι αν κατέχει.

Σκέφτομαι, πώς είναι ανεκτό ένα μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης να θεωρεί δεδομένο ότι αν πέσει θύμα αστυνομικής αυθαιρεσίας δεν πρόκειται να δικαιωθεί; Πώς γίνεται ανεκτό ότι η καταγωγή, θρησκεία και μόνο ή η συμμετοχή σε μια συνάθροιση ακόμα και ειρηνική αποτελούν στην ουσία ένα ρίσκο αυτοδιακινδύνευσης που αναλαμβάνει το εκάστοτε θύμα ρατσιστικής ή αστυνομικής βίας, όταν αυτά τα δυο δεν τέμνονται; Σα να λέμε στα θύματα, ας πρόσεχες.

Τι λέω με όλα αυτά; Ότι μακριά από μένα η εύκολη κριτική, και η αντίληψη πως όποια απόφαση δεν ικανοποιεί το θυμικό της κοινής γνώμης είναι αξιοκατάκριτη. Όμως λέω πως η δική χρειάζεται να ανοιχτεί, να ανασάνει μαζί με την κοινωνία. Δεν μπορεί να μένει κλειστή στο έργο ομάδων της κοινών των πολιτών. Το ΕΔΔΑ λαμβάνει υπόψη του εκθέσεις της ΔΑ και άλλων οργανώσεων. Η δική πρέπει να συνομιλήσει, να ακούσει, να μιλήσει η ίδια. Πού είναι η επαφή με τις ενώσεις των σωφρονιστικών υπαλλήλων που ζουν το άγος των ελληνικών φυλακών; Έχουν μελετηθεί οι προτάσεις τους;

Πώς αντιμετώπισε η δική το Δίκτυο; Θυμίζω πως Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ), και με συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων. Δηλαδή ένα θεσμικό όργανο της πολιτείας και ένας διεθνής οργανισμός πρωτοστάτησαν και το συντονίζουν. Σήμερα συμμετέχουν 37 μη κυβερνητικές οργανώσεις

και άλλοι φορείς που παρέχουν νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες και έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας.

Η δημιουργία του Δικτύου προέκυψε σε συνέχεια δύο σημαντικών διαπιστώσεων: α) της απουσίας ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής των περιστατικών ρατσιστικής βίας και β) της ανάγκης διασύνδεσης των φορέων οι οποίοι καταγράφουν με δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά αυτά που συντελούνται σε βάρος προσώπων τα οποία προσέρχονται στις υπηρεσίες τους.

Στα τρία πλέον χρόνια λειτουργίας του, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας έχει καταγράψει πάνω από 400 περιστατικά εγκλημάτων μίσους. Τα δημοσιοποιεί διαρκώς, κάνει συνεντεύξεις τύπου. Ήταν χρήσιμα για τη δικ. Όπως φαίνεται να, αφού αξιοποιούνται στη δικογραφία της ΧΑ. Κι όμως έμειναν αναξιοποίητα για καιρό.

Για μεγάλο διάστημα η βίαιη δράση της ΧΑ αποτελούσε ένα κρυφό παράλληλο σύμπαν, αντιμετωπιζόταν σαν εικονική πραγματικότητα. Χαρακτηριστικές ήταν οι επανειλημμένες κυβερνητικές διαψεύσεις, στο εσωτερικό και σε εκθέσεις διεθνών ελεγκτικών οργάνων, σχετικά με την ύπαρξη ενός σταθερού πλαισίου ρατσιστικής βίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε επίσημη έκθεση του 2009 καταγράφονται μόνο δύο υποθέσεις ρατσιστικής βίας από την αστυνομία, δύο υποθέσεις στις οποίες ασκήθηκε ποινική δίωξη και καμία καταδίκη. Τα πρώτα στοιχεία εμφανίζονται το 2008 για την Ελλάδα, οπότε και αναφέρεται μία (1!) υπόθεση ρατσιστικής βίας για ολόκληρο το έτος². Ακόμα και αργότερα, όταν οι αρχές αναγνώρισαν την ύπαρξη του προβλήματος, η θέση ουσιαστικά παραμένει παρόμοια: υπάρχει πρόβλημα αλλά η αντιμετώπισή του παραπέμπεται σε μια ασαφή επίκληση της λειτουργίας του κράτους δικαίου. Η υπόμνησή του εξακολουθεί να αποτελεί ενοχλητική ή ακόμα και εχθρική ενέργεια. Η επισήμανση των προφανών ευθυνών της αστυνομίας και της αδράνειας της δικαιοσύνης συνήθως απορρίπτονται και μάλιστα με την επίκριση πως εξυπηρετούν πολιτικές ή άλλες σκοπιμότητες.

Ο κυρίαρχος δημόσιος και κυρίως ο κυβερνητικός λόγος ξεκίνησε από τη θέση πως δεν υπήρχε ρατσιστική βία. Στη συνέχεια υποχώρησε στην θέση πως φορείς της βίας κατά των αλλοδαπών δεν είναι οργανωμένες ομάδες αλλά μεμονωμένοι θερμοκέφαλοι. Όταν τα γεγονότα κατέρριψαν πανηγυρικά και αυτή τη θέση, ακολούθησε η επόμενη, ότι δηλαδή έχουμε να κάνουμε με ρατσιστική βία από ομάδες που εμφανίζεται όμως σε ασύνδετα μεταξύ τους περιστατικά. Κατέπεσε και αυτή η βολική εξήγηση όταν οι περιγραφές των θυμάτων έδειξαν το σταθερό μοτίβο των επιθέσεων. Έγινε πια αναντίρρητη αλήθεια πως οι δράστες δεν είναι άγνωστες και ασυντόνιστες παρέες κυνηγών κεφαλών.

Στο σήμερα πάλι;

---

² OSCE, Hate Crimes in the OSCE Region – Incidents And Responses, Annual Report For 2009, σ ε λ . 104.

Τώρα, το πόρισμα Βουρλιώτη, το έργο των ανακριτριών Κλάπα και Δημητροπούλου δείχνουν πως μπορεί τα πράγματα να είναι αλλιώς, αρκεί να υπάρχει θάρρος και αποφασιστικότητα μαζί με την εργατικότητα που δε λείπει από τις δικαστές.

Ταυτόχρονα, σχετικά με την εφαρμογή: Επισημαίνουμε την ανάγκη α) αποχής από τη δίωξη για παράνομη είσοδο και β) απαγόρευσης της σύλληψης και της διοικητικής κράτησης του καταγγέλλοντος μάρτυρα για το διάστημα που μεσολαβεί από την καταγγελία έως την έκδοση της ειδικής εισαγγελικής πράξης, ώστε τα θύματα αφενός να μην αντιμετωπίζουν τις συνέπειες μία τέτοιας ποινικής διαδικασίας και της ενδεχόμενης δευτερογενούς θυματοποίησης όταν προσέρχονται στις αρχές για να καταγγείλουν και αφετέρου να ενθαρρύνονται να προβούν στις σχετικές καταγγελίες.

Β. Διερεύνηση ρατσιστικού κινήτρου: Μέχρι πρότινος, το ρατσιστικό κίνητρο λαμβανόταν υπόψη στο στάδιο επιμέτρησης της ποινής, με αποτέλεσμα τόσο οι διωκτικές όσο και οι εισαγγελικές αρχές να μην το λαμβάνουν υπόψη στο αρχικό στάδιο διερεύνησης και δίωξης του αδικήματος, κρίνοντας ότι αφορά αποκλειστικά το μετά την τυχόν κατάγνωση της ενοχής στάδιο. Χαρακτηριστικό, αλλά όχι μοναδικό, παράδειγμα είναι η ποινική διερεύνηση και δίωξη για τη δολοφονία του ΣαχζάτΛουκμάν. Συνεπώς, η θέσπιση γενικής επιβαρυντικής περίπτωσης για τα εγκλήματα με ρατσιστικό κίνητρο (81Α Π.Κ.) αποτελεί σαφώς ένα μήνυμα προς τις οργανωμένες ομάδες ρατσιστικής βίας και, επομένως, αποτελεί θετική εξέλιξη.

Ταυτόχρονα, σχετικά με την εφαρμογή: Η πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση καθιστά πλέον αναγκαία τη δίωξη των ρατσιστικών εγκλημάτων επί τη βάση της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης του Π.Κ συνδυαστικά με τη γενική επιβαρυντική περίπτωση του προβλέπεται από το 81Α Π.Κ. Κατά συνέπεια καθίσταται, πλέον, ακόμη περισσότερο αναγκαία η διερεύνηση της ύπαρξης ρατσιστικού κινήτρου τόσο στο στάδιο της διαταχθείσας από την Εισαγγελία προκαταρκτικής εξέτασης όσο και στο στάδιο της αυτεπάγγελτης αστυνομικής προανάκρισης. Επίσης, υπενθυμίζεται η ανάγκη διασφάλισης της εφαρμογής της με αριθμό 7100/4/3 από 24.5.2006 εγκυκλίου της ΕΛ.ΑΣ. σχετικά με την υποχρέωση διερεύνησης ρατσιστικού κινήτρου, συλλογής σχετικών στοιχείων, καταγραφής ή/και αναφοράς από τους αστυνομικούς βάσει ειδικής φόρμας, ανεξαρτήτως από την κατάθεση μήνυσης, κάθε περιστατικού σε βάρος ατόμου λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, χρώματος, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου. Μάλιστα, το Δίκτυο προτείνει την επικαιροποίηση της ανωτέρω εγκυκλίου, λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων νομοθετικών ρυθμίσεων. Τέλος, θεωρείται αναγκαία μία νομοθετική πρόβλεψη που θα εξασφαλίζει την αυτεπάγγελτη δίωξη όλων των αξιόποινων πράξεων που τελούνται με ρατσιστικό κίνητρο καθώς και την απαλλαγή από το παράβολο για τα θύματα.

Γ. Αρμοδιότητα Γραφείων και Τμημάτων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας: Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας επισημαίνει ως θετική τη συμπερίληψη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στον πρόσφατα ψηφισθέντα Ν.4285/2014. Δεδομένου ότι βασικότερο διακύβευμα παραμένει η καταπολέμηση των

εγκλημάτων μίσους, και δεδομένης της διαφαινόμενης αύξησης των περιστατικών ομοφοβικής και τρανσοφοβικής βίας, επισημαίνεται και πάλι η ανάγκη ρητής συμπερίληψης του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στην αρμοδιότητα των Γραφείων και Τμημάτων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας.

Δ. Αντιμετώπιση της αστυνομικής βίας με ρατσιστικό κίνητρο

Ε. Σχετικά με την ουσιαστική πρόσβαση των θυμάτων στο σύστημα δικαιοσύνης

Η προστασία θυμάτων εγκλημάτων μίσους παραμένει σε τραγική απόσταση από το επιθυμητό, ακόμα κι αν το θύμα φέρει νομιμοποιητικά έγγραφα. Επί παραδείγματι, αλλοδαπός-θύμα ρατσιστικής επίθεσης θα πρέπει, για να μπορέσει να καταθέσει μήνυση, να περάσει τουλάχιστον από τα παρακάτω στάδια: α. εξασφάλιση ιατρικής γνωμάτευσης από νοσοκομείο όπου, ακόμα κι αν έχει ασφαλιστική κάλυψη, υπάρχει ζήτημα γλωσσικής επικοινωνίας, β. καταγγελία στο αρμόδιο Γραφείο ή Τμήμα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας όπου, ακόμα κι αν έχει νομιμοποιητικά έγγραφα, υπάρχει μείζον ζήτημα γλωσσικής επικοινωνίας για τη διαδικασία της κατάθεσης, γ, εξασφάλιση γνωμάτευσης από ιατροδικαστή και δ. να περάσει από τη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών, όπου επίσης δεν προβλέπεται γλωσσική διερμηνεία.